

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№2(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 454 sahifa,
2-fevral, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Kasbiy mahorat va tajribalarni rivojlantirishning mazmuni, shakl va usullari	22
<i>Yo'ldasheva Feruzaxon Shavkatbekovna</i>	
O'zbek tili darslarida 5E modelini qo'llash orqali ta'lim sifatini oshirish: Chimboy tumani 36-sonli ixtisoslashtirilgan maktab misolida	26
<i>Kojamuratova Ulbosin Punkitbaevna</i>	
Shaxs ijtimoiy faolligi: tushuncha va tahlil.....	29
<i>Baxriyeva Nargiza Axmadovna</i>	
Fiziognomika va psixologik yondashuvlar asosida portret qalamtasviri ta'limini takomillashtirish.....	33
<i>Babadjanov Axmadjan Xudayberdiyevich</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini pedagogik texnologiyalar asosida rivojlantirish	37
<i>Nusharov Bobir Bolbekovich</i>	
Личностные характеристики как ассимиляция системы отношений младших школьников и предмет воспитательного воздействия учителя	41
<i>Олимова Азиза Кахрамоновна</i>	
"Vitagen ta'lim texnologiyalari" asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarda perseptiv qobiliyatni rivojlantirishga o'rgatishning didaktik imkoniyatlari	47
<i>Tursunboyeva Kamola Ilxomjon qizi</i>	
Ekologik ta'lim va tarbiya asosida talabalarda ekoturistik madaniyatni rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari.....	50
<i>Kamolov Baxtiyor Xasanboyevich</i>	
Individual ta'lim trayektoriyasi: maktabgacha yoshdagi bolalarda ekspressiv nutq buzilishlarining o'ziga xos xususiyatlari	54
<i>Fayziyeva Nozima Oybek qizi</i>	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida mantiqiy masalalardan foydalanish samaradorligi	59
<i>Ibragimova Nozima Ulug'bekovna, Pardayeva Hosila Qudratulla qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda tarbiyachining kreativ roli	64
<i>Botirova Lobar Kamolovna</i>	
O'quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirish.....	69
<i>Kaipova Tazagul, Kaipova Elmira</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini zamonaviy kasb-hunarlariga qiziqitirishda integrativ usullardan foydalanish	73
<i>Ergasheva Nigora Erkinovna</i>	
Proposals for the Development of Education in Teaching Musical-Historical and Theoretical Subjects	76
<i>Sobirova Gulkhayo Aktamjonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida talabalarda mediakompetentlikni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	81
<i>Rustemov Abseit Trijan o'g'li</i>	
Hamkorlik ko'nikmalarini takomillashtirishga oid tajriba-sinov ishlarini tashkil etish mazmuni	85
<i>Baxramova O'ramol Uralovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining matn ustida ishlash orqali o'quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirishda nazariy asoslanish mohiyati.....	88
<i>Boxodirova Muxlisa Xoljigitovna</i>	
Zoologiya fanini o'qitish jarayonida talabalarining ilmiy-tadqiqot faolligini rivojlantirish mexanizmlari	92
<i>Dushekeeva Nasiba Rustembaevna, Arepbaev Islambek Muratbaevich</i>	
Ingliz tilini o'rganishda zamonaviy texnologiyalarning roli	96
<i>Ergasheva Mehriyona</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining tasviriy ko'nikmalarini shakllantirishning nazariy asoslari	100
<i>Jummayeva Sayyora Shokir qizi</i>	

The Role of Digital Technologies and Virtual Reality in Modern English Teaching Methodologies	104
Seilkhanova Rita Nurniyazovna, Kalbaeva Mexriban Elbrus qizi	
Sog'lom separatsiya orqali yoshlar sog'lig'ini mustahkamlash: tibbiy-psixologik yondashuvning empirik tahlili	109
Mavlyanova Surayo Sultanaliyevna	
Badiiy-tarixiy meros asosida pedagog shaxsini tarbiyalash: nazariya va amaliyot uyg'unligi	112
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Gamified Programming Platforms: Analysis and Recommendations	116
Ra'nokhon Ne'matjon kizi Rakhimova	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida giperaktiv bolalar bilan ishlashning ilmiy-nazariy asoslari	123
Raimqulova Sojida Abdusaid qizi	
Qandli diabet bilan og'rikan bemorlarga pedagogik yordam ko'rsatish tizimi.....	126
Shermatova Yakut Sabirovna	
O'smirlar o'rtasida kiberbulling	129
Tashbekova Aziza Mirsuxbatovna	
Uzoq muddatli davolanishga muhtoj bolalar uchun tyutorlik yordamini tashkil etish	132
Tolipova Pokiza Xasan qizi, Isamuxamedova Dildora Raxmatilayevna	
Zamonaviy maktablarda xavfsizlik madaniyatining roli.....	135
Turdiyeva Zilola Jalilovna	
Global akademik reyting va raqobat muhitida xalqaro olimpiadalarning o'rni	138
Xalikova Umida Mirovna	
Tarbiyachining bolalarni tasviriy faoliyatga o'rgatish jarayonidagi o'rni	143
Xasanova Shaxnoza To'xtasinovna, Rahimova Umida Abdurasul qizi	
Biologiya darslarida TIMSS topshiriqlarini integratsiyalash.....	148
Zayniyev Suxrobjon Islombek o'g'li, Komiljonova Muslima Shuxrat qizi	
О трансверсальных компетенции воспитателя дошкольного образования.....	153
Садыкова Шоиста Акбаровна, Назарматова Дилшода Умаралиевна	
Talaba-yoshlarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlashning pedagogik-psixologik xususiyatlari	156
Kushakova Gulnora Egamkulovna	
Yosh oilalarda ajralishlarni bartaraf etishning pedagogik mexanizmlarini aksiologik yondashuv asosida takomillashtirish	160
Normurodova Gulnora Ikromovna	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish mexanizmlari	164
Mamadaliyeva Dildora Alisher qizi	
Psixologik zo'ravonlikning o'smirlarda destruktiv xulq shakllanishiga ta'siri	168
Jurakulova Dildora Ziyadullayevna	
Maktab maslahatchilarining boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	172
Kazakova Saxiba Abdurayimovna	
Kichik maktab yoshi o'quvchilarida ongli intizomni tarbiyalashning samarali usullari.....	178
Ziyayev Adxamjon	
Lingvokulturologiyada konsept tushunchasining nazariy talqini	182
Jo'rayeva Nozima Nozim qizi	
Sport takomillashuvi bosqichida voleybolchilarning sakrash qobiliyatini rivojlantirish texnologiyasi	185
Shaimardanov Sherbek Abdurashid o'g'li	
Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarda nutq rivojlanishining pedagogik-psixologik xususiyatlari	189
Teshaboyeva Feruza Raximovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasiga oilaning katta avlodi va ularning ta'siri.....	192
Ashirova Sojida Baxromovna	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy-metodik tayyorgarligini differensial yondashuv asosida o'qitishning tarixiy pedagogik ildizlari	196
Bekmuratova Shoxida Ne'matjonovna	

Talabalarda yozuv kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	200
Jabborova Salomat Abdijalilovna	
Integrativ o'qitish asosida bo'lajak logopedlarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish mazmuni.....	204
Maxmudova Madinaxon Sobirxonovna	
6-7 yoshli bolalarda mehnatsevarlik xislatlarini shakllantirishda xalq og'zaki ijodidan foydalanish	208
Kasimova Dilrabo Baxadirovna, Omonxonova Muzayamxon Sarvar qizi	
Bo'lajak surdopedagoglarni koxlear implantli bolalar bilan ishlashga tayyorlashda amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish texnologiyasi	213
Raximova Xurshidaxon Sadikovna	
Yevropa muhandislik ta'limi tajribasi asosida texnika yo'nalishlari talabalarida texnik kompetentlikni rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari	217
Xalikova Nargiza Abduvaliyevna	
Tilning obrazli kuchi: perifrazalar turlari va xususiyatlari	221
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
Inklyuziv ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan ishlashning pedagogik va psixologik xususiyatlari.....	224
Zayirkulova Nozima Ilyas qizi	
Mentorlik faoliyatida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish	229
Zikriyayev Zokir Mamirovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mustaqil fikrlashni rivojlantirish.....	232
Xadicha Muxammadiyeva Karomatovna, Sunnatullayeva Amina	
Professional kompetentlik va uning shaxs psixologik xususiyatlari bilan o'zaro bog'liqligi	235
Artikova Nodira Shavkat qizi	
Talaba qizlarni jismoniy faolligini rivojlantirish tasnifi va ularni orgatish metodikasi.....	240
Otasheva Oysanamxon Hamidulla qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda shaxslararo munosabatlar o'rtasidagi bog'liqlik	245
Bekchanova Kuvanch Roximovna	
Voleybolchilarni tayyorlashda differensial vositalaridan foydalanishning zarurligini, ularning o'yin amplusini hisobga olgan holda aniqlash usullari	249
Kambarov Kozimjon Ibragimovich	
2-toifa diabet bilan bog'liq stressga qarshi kurashish strategiyalari va psixologik holatlar	254
Sadikova Umida Botirovna	
Boshlang'ich ta'limda vizual va multimediyaviy texnologiyalarning pedagogik-psixologik ahamiyati	258
Raximova Faridabonu Alisher qizi	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida VARK modeli asosida multimodal o'qitishni tashkil etish (OAK talablariga mos maqola).....	261
Raximova Mushtariy Alisher qizi	
Raqamli ta'lim muhitida veb-texnologiyalar asosidagi platformalarning dasturiy ta'minotini ishlab chiqish va optimallashtirish	264
Zoxidov Jahongir Botirxonovich	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini umumta'lim jarayonida ona tili darslarida rivojlantirish metodikasi.....	272
Isoqjonova Dilfuzaxon Muxtorjon qizi	
Bo'lajak surdopedagoglarni mustaqil ta'lim jarayonida kasbiy malakani shakllantirishning samarali metodlari	276
Teshabayeva Oyguil Fazliddinova	
Yetuklik yoshidagi ayollarda hayotdan qoniqish darajasiga o'ziga ishonch va o'z-o'zini qadrlashning ta'siri	280
M. R. Sultonova	
Shifoxonalarda tashkil etilgan maktablarda bemor o'quvchilar bilan faoliyat olib boruvchi pedagoglarga qo'yiladigan talablar	284
Umarova Saboxon Minavvarovna, Abdusattorova Gulxumor	

Chet til ta'limida mustaqil ishni tashkil etish masalalariga doir	287
Erkayev Elmirza Temirovich	
10–11 yoshli futbolchilarda tezkorlik sifatini rivojlantirish metodikasi.....	294
Ishmuratov Hasanboy Karimjonovich	
Jismoniy tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining samaradorligini oshirish usullari	298
Yaqubov Arslon Maxmudovich	
Mahmudxo'ja Behbudiy faoliyati va uning o'rganilishi	301
Dinora Eshboyeva Alisher qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda axloqiy kompetensiyalarni kasbiy faoliyatida qo'llay olish. Axloqning kelib chiqishi va asoslanish masalasini nazariy tahlil qilish	306
Shaxayev Bauirjan Seytgalievich	
Maktabgacha ta'limda STEAM ta'lim texnologiyalarini qo'llashda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish	310
Ahmedova Zuhaxon Mamurovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarda elementar matematik tasavvurlarni shakllantirishning dolzarbligi va zaruriyati	314
Mirzabayeva Zebo Umarovna	
Elektrolitlarda elektr toki mavzusini o'qitishda noto'g'ri tasavvurlar va ularni bartaraf etish metodikasi	317
Xoliqov Qurbonboy To'ychiyevich	
Mediata'lim asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining milliy tarbiya faoliyatini takomillashtirish ..	323
Ibodullaeva Dildora Shukrulla qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limga jalb etilgan imkoniyati cheklangan bolalar bilan ishlashda montessori metodikasining uyg'unligi	327
Ismatova Shodiya Ne'matilla qizi, Xaydarova Shaxlo Narzullayevna	
XIV asr oxiri va XV asr boshlari turkiy tillar taraqqiyotini o'rganishda "Kitob ul-Bulg'at" asarining lingvistik tadqiqi	332
Tursunaliyeva Muslimabonu Abduvosit qizi	
Informatika ta'limida interfaol o'quv majmualari asosida o'yinli texnologiyalarni qo'llash orqali o'quvchilarning bilim va kompetensiyalarini rivojlantirish.....	336
Nabiyev Feruz Abdumannonovich	
STEAM loyihalari asosida maktab o'quvchilarida tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish.....	341
Choriyor Maxmatraimov Eshmatovich	
Psixolog talabalarda tolerantlik va madaniyatlararo kompetensiyalarni shakllantirish	345
Akbaraliyeva Asilaxon Tojiddinovna	
Raqamli ta'lim muhitining pedagogik salohiyati asosida o'quvchilarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish (texnologiya fanini o'qitish misolida).....	348
Kulboyeva Dilnoza Abdug'ofurovna	
O'zbek tili – faxrim, g'ururim	351
H. Shukurova, M.Jumanazarova	
Zamonaviy dars – pedagogik ijodkorlikning asosiy maydoni.....	355
M. Kuzibayeva	
Talabalarni ta'lim jarayonida sun'iy intellekt elementlaridan foydalanishga tayyorlash metodikasini takomillashtirish.....	358
Mastonov Jahongir Mamatqul o'g'li	
Raqamli maktabda yashil o'quv dasturi: kengaytirilgan va virtual reallik texnologiyalari bilan integratsiyaning pedagogik modeli.....	362
Maxmudov Abdiqodir Yusupovich	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida kasbiy faoliyat jarayonida pedagogik empatiyani shakllantirish pedagogik muammo sifatida	367
Orinbaeva Jarqinay Djuginis qizi	
Gamified Programming Platforms: Analysis and Recommendations	371
Ra'nokhon Ne'matjon kizi Rakhimova	

Bo'lajak o'qituvchilarning raqamli kompetentligini rivojlantirishda nazariya va amaliyot integratsiyasi muammolari	377
Sh. A. Xujakulov, T. B. Kadirov	
Uzoq muddat davolanayotgan bolalarning matematik savodxonligini oshirishda fanlararo bog'lanishning roli.....	383
Tursunova Dildora Ziyadullayevna, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li	
Sayyid Burhoniddin Muhaqqiq Termiziyning "Maorif" asarida bilish etikasi va ma'naviy-axloqiy tarbiya	387
Tursunova Nilufar Samiyevna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki nutqini rivojlantirishning psixologik xususiyatlari	393
Tursunova Saidra Isakovna	
Yosh avlodni tarbiyalashda hamkorlik tarbiya texnologiyasining o'rni	396
Pirlijeva Gulmira Botir qizi	
Integrativ raqamli-didaktik yondashuv asosida interfaol o'quv majmuallardan foydalanish muammolari va rivojlanish istiqbollari.....	400
Nabiyev Feruz Abdumannonovich, Mamanazarov Baxrom Jumonovich	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarni tasviriy faoliyatda bilish jarayonlarini rivojlantirish	405
Sadirova Kamola Giyozovna	
Kurash sport turining yoshlar jismoniy va ma'naviy rivojlanishidagi ahamiyati.....	409
O'razboyeva Adiba Abdug'ani qizi	
Bo'lajak oilaviy shifokorlarning kasbiy motivatsion rivojlanishini ta'minlashning pedagogik yondashuvlari.	413
Xalmuxamedov Bobir Taxirovich	
О развитии учебно-познавательной деятельности студентов	418
М. Халикова	
Психологические механизмы искажения истины в процессе социализации: нормативно-когнитивная модель и смешанное эмпирическое исследование	421
С. Ю. Нишанов	
Методы повышения речевой активности студентов в процессе обучения иностранному языку.....	425
Утешова Зернегул Хурметуллаевна	
Prenatal va erta chaqaloqlik rivojlanishi va rivojlanishning biologik asoslari	429
N. Mirbabayeva	
O'smir shaxsining rivojlanishi	433
Matyakubova Shohista Odamboy qizi	
O'zbekistonning ma'naviy va madaniy hayotida jadidlarning tutgan o'rni	435
N. M. Qodirova	
Development of Physical Qualities Through the Use of Special Physical Exercises With Student Participation.....	439
Rikhsiev Dilshod Shavkatovich	
Tabiiy fan darslarida STEAM ta'lim texnologiyasidan foydalanishning ahamiyati	442
Umaraliyeva Baxtilaxon Raxmonali qizi	
Special Physical Exercises in Coxarthrosis During the Preoperative and Postoperative Periods of Rehabilitation.....	446
Valiev Farrukh Nigmatjonovich	
Роль цифровых технологий и дидактических принципов в учебных практик.....	449
Байметов М. М.	

ESHITISHDA NUQSONI BO'LGAN BOLALARNI TASVIRIY FAOLIYATDA BILISH JARAYONLARINI RIVOJLANTIRISH

Sadirova Kamola Giyozovna

Nizomiy nomidagi O'zbekiston Milliy pedagogika universiteti
Surdopedagogika va maxsus pedagogikaning
klinik asoslari kafedrasida dotsenti, PhD

Annotatsiya: Ushbu maqolada eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar uchun ixtisoslashtirilgan maxsus maktablarning boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan olib boriladigan tasviriy san'at darslarining pedagogik va korreksion ahamiyati yoritilgan. Tasviriy faoliyatning eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarning bilish jarayonlarini rivojlantirishdagi o'rni, estetik his-tuyg'ular, ijodiy qobiliyatlar hamda shaxsiy sifatlarning shakllanishiga ta'siri ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Shuningdek, kar va zaif eshituvchi bolalarda tasviriy faoliyat orqali ijodga bo'lgan qiziqishni kuchaytirish, ijodiy jarayonda faol ishtirok etish va rivojlanish imkoniyatlarini kengaytirish masalalariga alohida e'tibor qaratiladi.

Kalit so'zlar: badiiy madaniyat, tasviriy san'at, tasviriy faoliyat, estetik his-tuyg'u, mo'yqalam, o'lchov, rang, ko'rgazmali qurollar, ijodiy jarayon, kar va zaif eshituvchi o'quvchi, korreksiya, nutq, bilish jarayoni.

Abstract: This article examines the pedagogical and corrective significance of fine arts lessons for primary school students in specialized special schools for children with hearing impairments. The role of visual activity in the development of cognitive processes, aesthetic sense, creative abilities, and personal qualities of children with hearing impairments is analyzed. Particular attention is given to enhancing the interest of deaf and hard of hearing children in creativity through visual activities, as well as expanding opportunities for their active participation and development in the creative process.

Key words: artistic culture, fine arts, visual activity, aesthetic sense, brush, measurement, color, visual aids, creative process, deaf and hard of hearing students, correction, speech, cognitive process.

Аннотация: В статье рассматривается педагогическая и коррекционная значимость уроков изобразительного искусства для учащихся начальных классов специализированных специальных школ для детей с нарушениями слуха. Анализируется влияние изобразительной деятельности на развитие когнитивных процессов, формирование эстетических чувств, творческих способностей и личностных качеств детей с нарушениями слуха. Особое внимание уделяется вопросам повышения интереса глухих и слабослышащих детей к творчеству посредством изобразительной деятельности, а также расширению возможностей их активного участия и развития в творческом процессе.

Ключевые слова: художественная культура, изобразительное искусство, изобразительная деятельность, эстетическое чувство, кисть, измерение, цвет, наглядные пособия, творческий процесс, глухие и слабослышащие учащиеся, коррекция, речь, когнитивный процесс.

KIRISH

Tasviriy san'at darslari eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar uchun mo'ljallangan maxsus maktablarning boshlang'ich sinf o'quvchilariga ta'lim-tarbiya berish tizimida muhim o'rin egallaydi. Tasviriy san'at boshqa o'quv fanlari bilan birgalikda eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarning korreksion rivojlanishiga ta'sir ko'rsatadi hamda bilish faoliyatini shakllantiradi (xotira, diqqat, idrok, ko'ruv va fazoviy idrok, ko'rgazmali—obrazli tafakkur hamda ijodiy tasavvur).

Nutq, badiiy madaniyat, estetik his-tuyg'ular kabi shaxsiy sifatlarni kar va zaif eshituvchi bolalarni san'atga birlashtiradi hamda ularning ijodiy jarayonda eshitadigan tengdoshlari bilan bir qatorda faol ishtirok etish imkoniyatini ta'minlaydi.

Tasviriy san'at har bir bola uchun nisbatan yengil va tushunarli bo'lib, bu uning muhim xususiyatlaridan biri hisoblanadi. Rasm chizishga doir jihozlar turlicha bo'lib, qalam, cho'tka, bo'yoq, bo'r, qog'oz, shuningdek, tayoqcha yordamida qum ustiga rasm chizish ham mumkin. Bundan tashqari, tasvirni hajmda ifodalash usullari orqali qadimda odamlar loydan idishlar va taqinchoqlar yasaganlar, inson va hayvon shakllarini yopishtirishgan.

Tasviriy faoliyat bola uchun o'zini ifodalashning eng qulay vositalaridan biri hisoblanadi. Bolalar o'zlari o'ylagan, e'tiborini tortgan predmet va hodisalarni tasvirlaydi, rasmlar orqali yashaydi hamda o'z munosabatlarini bildiradi. Tasviriy faoliyatning yana bir muhim xususiyati shundaki, u insonni atrof-muhitga yaqinlashtiradi. She'r o'qish, ashula aytilish va raqs tushish jarayonida insonning ovozi va tanasi ishtirok etsa, rasm chizish yoki boshqa tasviriy faoliyat turlarida nafaqat inson a'zolari, balki yordamchi vositalar – rasm uchun materiallar, o'lchamli buyumlar, qurol va asboblari ham faol qo'llaniladi.

Masalan, loy yoki plastilindan tayoqcha yordamida kerakli shaklni berish, bo'yoqli cho'tka bilan bo'yash, qaychi yordamida qog'ozni qirg'ish kabi amallar bajariladi. Ushbu material va qurollar turli murakkab ishlarni bajarishda vositachilik vazifasini o'taydi. Shu sababli bolalarda tasviriy san'at darslarida texnik malakalarni shakllantirish va rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Kerakli harakat va amallarni o'zlashtirish (ayniqsa, aniq va mayda harakatlar) eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarning umumiy rivojlanishida muhim vosita bo'lib, shu bilan birga hayotda zarur bo'lgan farosatlilik, ziyraklik hamda yaratuvchanlik kabi sifatning shakllanishida muhim ahamiyatga ega.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tadqiqotchilarning kuzatishlariga ko'ra, bola qo'llari, ayniqsa, barmoqlari orqali qanchalik nozik harakatlarni bajarsa, uning nutqi va tafakkuri shunchalik tez va samarali rivojlanadi. Ma'lumki, tasviriy faoliyat jarayoni qo'l muskullarining faoliyati bilan bevosita bog'liqdir.

Kinestetik sezgi va barmoqlarning nozik harakatlari ko'ruv-harakat koordinatsiyasi mexanizmi bilan uzviy bog'liq. Tasviriy san'at mashg'ulotlari bolalarda chizish, bo'yash, kesilgan qog'oz parchalari, gazlamalar yordamida aplikatsiyalar tayyorlash, tayoqchalar va sim bo'laklari hamda boshqa materiallar orqali turli obrazlarni yaratish imkonini beradi. Bu jarayonda qo'lning mayda muskullarining aniq harakati muntazam mashqlar asosida rivojlanib boradi.

Bir vaqtning o'zida tasviriy faoliyat mashg'ulotlari o'quvchilardan intizom, tashkilotchilik hamda ish jarayonini oldindan rejalashtirib, uni izchil bajarishni talab etadi. Murakkab badiiy topshiriqlar oldindan puxta rejalashtiriladi, chunki bajariladigan bitta noto'g'ri harakat umumiy vazifaning buzilishiga olib kelishi mumkin. Asbob va materiallardan to'g'ri foydalanish muhim hisoblanadi.

Tasviriy faoliyat davomida bajariladigan ishlarning natijasi ko'pincha vaqt bilan qat'iy chegaralanmagan bo'ladi. Tayyorlov davridagi dastlabki harakatlar bolalardan sabr-toqat, sarajomlik hamda rasm yoki mahsulotni oxirigacha yetkazish ko'nikmalarini talab etadi. Tasviriy san'at darslarida o'quvchilarda kuzatuvchanlik ko'nikmalari shakllanadi. Eshitishda nuqsoni bo'lgan maktab yoshidagi o'quvchilarda predmetni yaxlit holda idrok etish, uning umumiy shakli va proporsiyalarini aniqlash, qismlarini taqqoslash, fazodagi joylashuvini belgilash, yorug'lik munosabatlarini topish kabi malakalar rivojlanadi.

Tasviriy faoliyat mashg'ulotlari bolalarda predmet haqidagi yaxlit va aniq tasavvurni shakllantirishga yordam beradi hamda atrof-olamdagi hodisa va predmetlarni tasvirlash, tafakkurda mavjud belgi, shakl, konstruksiya, miqdor va fazoviy holatga oid xususiyatlarni ajratishga o'rgatadi. O'quvchilar faqat ko'rganlarini qabul qilish bilan cheklanmay, balki predmetlar haqidagi o'z taassurotlariga asoslanib, real dunyo hodisalarini rasmlarda, yasash kompozitsiyalarida va aplikatsiyalarda aks ettiradilar.

Mazkur jarayon tasavvur faoliyati orqali amalga oshiriladi, uning asosini esa idrok etilgan tasavvurlarni qayta o'zgartirish malakasi tashkil etadi. Tasviriy faoliyat badiiy mashg'ulotlarning bir turi bo'lib, bunda bola faqat reproduktiv faoliyat bilan cheklanmay, balki mustaqil ijod qiladi.

Rasm chizish ijodiy mehnat bo'lib, bolani fikrlash va tahlil qilishga, o'lchash va solishtirishga, yaratish va tasavvur qilishga o'rgatadi. Tasviriy faoliyat kichik sinfda tahsil olayotgan eshitishda nuqsoni bo'lgan o'quvchilarning aqliy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Sensor rivojlanish aqliy faoliyatning poydevori bo'lib, butun maktab davrida ta'sir ko'rsatish orqali ko'rgazmali-obrazli va ko'rgazmali-harakatli tafakkurni shakllantiradi.

Ma'lumki, buyuk olimlar hamda texnika va ishlab chiqarish arboblari ijodida aqliy va badiiy tafakkur shakllari o'zaro uyg'un holda namoyon bo'lgan.

Tasviriy san'at darslarida bolalarning ko'rgazmali-amaliy faoliyati jarayonida barcha asosiy fikrlash operatsiyalari shakllanadi. Tasvirlanayotgan obyektning sinchiklab tekshirish, uning detallarini ajratish, chizilayotgan rasmni tahlil qilish, tasviriy tekislikda fazoviy munosabatlarni aniqlash, detallarni yaxlit holda sintez qilish, solishtirish, umumlashtirish kabi fikrlash operatsiyalari amalga oshiriladi.

Ranglarni moslashtirish, umumiy rang ohangini topish ham umumlashtirish jarayoni bilan bog'liqdir. Tasviriy faoliyat jarayonida ko'rish va harakat xotirasi faol rivojlanadi hamda ularning o'zaro bog'liqligi shakllanadi. Chunki tasvirlash jarayonida nafaqat idrok qilish, balki turli yo'nalishdagi chiziqlarni o'tkazish, cho'tka va boshqa vositalar bilan materiallarni muvofiqlashtirib ishlash ko'nikmalari ham shakllanadi. Eng muhimi, bola avval ko'rgan predmet haqidagi tasavvurni, uni qanday tasvirlash mumkinligini va tasvirlash usullarini eslab qolishni o'rganadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tasviriy san'at darslari eshitishda nuqsoni bo'lgan o'quvchilarda og'zaki nutq, eshitish va ko'rish idrokini shakllantirish imkoniyatini beradi. Rasm chizish jarayonida bo'yoqlar bilan ishlash, applikatsiyalar yasash orqali bolalar badiiy materiallar va jihozlarning nomlari bilan tanishadilar (masalan: qalam, bo'yoqlar, cho'tka, qog'oz, loy hamda rassomlarning bo'yoq taxtachasi – palitra).

Shuningdek, tasvirlangan predmetlarning nomlarini hamda ushbu predmetlarning ayrim qismlarini eslab qoladilar (masalan: hayvonlarning boshi, tanasi, dumi, tishlari, qaddi-qomati, tomirlari va boshqalar). Tasviriy faoliyatga bog'liq amaliy harakatlarning nomlarini o'zlashtirib oladilar (masalan, rasm chizish, tasvirlash va boshqalar), shuningdek, fikrlash operatsiyalarini ifodalovchi so'zlar, predmet belgilari, ularga taalluqli ranglar, fakturalar, materiallar va holatlarni o'rganadilar.

Masalan, ko'rish, kuzatish, solishtirish, umumlashtirish va ajratish orqali predmetlarning xususiyatlari bilan tanishadilar (to'q sariq, och ko'k rang, to'q yaltiroq, g'adir-budir, yog'ochli, quruq, xo'l va boshqalar).

Tasviriy faoliyat darslarida u yoki bu so'zlar va tushunchalar ustida ishlash bilan bir qatorda o'quvchilarda nutqiy talaffuzni o'zlashtirishga ham alohida e'tibor qaratiladi. Suhbat jarayonida, badiiy asarlarni va maishiy predmetlarni tahlil qilish orqali kichik sinfdagi eshitishda nuqsoni bo'lgan o'quvchilar ko'rkamlikni tushunishga, u haqida fikr bildirishga, san'atning inson hayotidagi ahamiyatini anglashga o'rganadilar.

Mazkur jarayonlar o'quvchilarning ma'naviy tasavvurini shakllantirishga xizmat qilib, ularni tarixiy faktlar va obrazlar bilan tanishtiradi. Tasviriy san'at darslari eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarda go'zallikni ko'ra olish va his qilish, ajoyib va g'aroyib narsalarni asrab-avaylash hamda ko'paytirishga bo'lgan intilishni shakllantiradi.

Tasviriy faoliyat mashg'ulotlari jarayonida o'quvchilarning shaxsiy sifatlaridan ziyraklik, tirishqoqlik, matonatlilik, tengdoshlari bilan do'stona o'zaro munosabatda bo'lish, boshqalar tomonidan bajarilgan ishlarga hurmat bilan munosabatda bo'lish kabi fazilatlar tarbiyalanadi. Shuningdek, tabiatga, san'at asarlariga, tarixiy va madaniy obyektlarga nisbatan g'amxo'r munosabat shakllanadi. Bu jarayonda bolalarda estetik tuyg'u va estetik tarbiya rivojlanadi, estetik ong shakllantiriladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Shunday qilib, maxsus maktablarda tasviriy faoliyat mashg'ulotlari asosiy o'quv fanlaridan tashqari badiiy bilimlarni shakllantirish hamda eshitishda nuqsoni bo'lgan kichik sinf o'quvchilarini san'atshunoslik asoslari bilan tanishtirishning muhim tarbiyaviy va rivojlantiruvchi usullaridan biri hisoblanadi. Ushbu mashg'ulotlar o'quvchilarning emotsional va bilish doirasini, shuningdek, og'zaki nutqini rivojlantirishda samarali vosita sifatida qo'llaniladi.

Tadqiqot jarayonida olib borilgan kuzatishlar shuni ko'rsatdiki, tasviriy faoliyat mashg'ulotlari eshitishda nuqsoni bo'lgan o'quvchilarning idrok, diqqat, xotira va tafakkur jarayonlarini faollashtiradi. Ayniqsa, predmetni kuzatish, uning shakli, hajmi, rang va fazoviy joylashuvini aniqlashga qaratilgan topshiriqlar bolalarda ko'ruvidrok faoliyatining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Rasm chizish, bo'yash, yasash va aplikatsiya ishlari jarayonida o'quvchilar predmetlarni yaxlit holda qabul qilish, ularni qismlarga ajratish va qayta birlashtirish ko'nikmalarini egallaydi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, tasviriy faoliyat mashg'ulotlari o'quvchilarning bilish faoliyatida muhim bo'lgan fikrlash operatsiyalarini – tahlil, sintez, taqqoslash, umumlashtirish va konkretlashtirishni rivojlantiradi. O'quvchilar tasvirlanayotgan ob'ektni tahlil qilish jarayonida uning asosiy va ikkilamchi belgilarini ajratishni, muhim jihatlarini tanlab olishni o'rganadilar. Bu esa ularning mantiqiy fikrlashini shakllantirishga xizmat qiladi.

Bundan tashqari, tasviriy faoliyat mashg'ulotlari jarayonida o'quvchilarning og'zaki nutqi faol rivojlanadi. Mashg'ulot davomida badiiy materiallar, ranglar, predmetlar va bajarilayotgan amallar nomlarini o'zlashtirish orqali lug'at boyligi kengayadi. O'qituvchi tomonidan beriladigan savollar, suhbatlar va izohlar orqali o'quvchilar fikrini ifodalashga, o'z ishlari haqida so'zlab berishga, boshqalarning ishlari baholashga o'rganadilar. Bu holat eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarda muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, tasviriy faoliyat mashg'ulotlari bolalarning emotsional holatiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ijodiy jarayonda bolalar o'z his-tuyg'ularini erkin ifodalash imkoniyatiga ega bo'ladilar, bu esa ularning psixologik holatini barqarorlashtiradi. Ranglar bilan ishlash, erkin kompozitsiya yaratish jarayonida bolalarda ijodiy qoniqish hissi paydo bo'ladi, o'ziga bo'lgan ishonch ortadi. Ayniqsa, tayyor ishlarning ko'rgazmalarda namoyish etilishi o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytiradi.

Shuningdek, tasviriy faoliyat mashg'ulotlari bolalarda estetik did va estetik ongni shakllantirishga xizmat qiladi. Tabiat manzaralari, san'at asarlari va madaniy meros namunalari bilan tanishish orqali o'quvchilarda go'zallikni his etish, uni qadrlash va asrashga bo'lgan munosabat shakllanadi. Bu jarayon ularning ma'naviy rivojlanishiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Umuman olganda, olib borilgan tahlillar natijasida tasviriy faoliyat mashg'ulotlari eshitishda nuqsoni bo'lgan kichik sinf o'quvchilarining bilish jarayonlarini, og'zaki nutqini, ijodiy qobiliyatlarini va shaxsiy sifatlarini kompleks tarzda rivojlantirishga xizmat qiluvchi samarali pedagogik vosita ekanligi aniqlandi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tasviriy san'at darslari orqali o'quvchilar atrof-muhit go'zalligini idrok etish, uni baholash va ifodalash ko'nikmalarini egallaydilar. Shu bilan birga, badiiy asarlar, tarixiy obrazlar hamda madaniy meros namunalari bilan tanishish ularning bilish jarayonini kengaytiradi, og'zaki nutqini boyitadi va muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Tasviriy faoliyat jarayonida o'quvchilarda ziyraklik, tirishqoqlik, sabr-toqat, jamoada ishlash madaniyati va o'zaro hurmat kabi shaxsiy sifatlar shakllanadi. Bu esa ularning ijtimoiy moslashuviga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Demak, tasviriy faoliyat mashg'ulotlari maxsus ta'lim tizimida ta'limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi ahamiyatga ega bo'lgan kompleks pedagogik jarayon sifatida muhim o'rin tutadi.

Quyidagi takliflarni amalga oshirish maqsadga muvofiq hisoblanadi:

- tasviriy faoliyat darslarida nutqiy rivojlantirish elementlarini tizimli ravishda integratsiya qilish hamda har bir mavzuda yangi so'z va tushunchalar ustida maxsus ishlashni yo'lga qo'yish;
- eshitishda nuqsoni bo'lgan o'quvchilar uchun ko'rgazmali, multimodal (vizual, yozma, imo-ishora) metodlardan keng foydalanish;
- dars jarayonida badiiy asarlarni tahlil qilish bilan bir qatorda o'quvchilarning mustaqil fikr bildirishini rag'batlantirish;
- tarixiy va madaniy meros obyektlariga ekskursiyalar tashkil etish orqali estetik tasavvur va ma'naviy ongni boyitish;
- o'qituvchilar uchun tasviriy faoliyat orqali nutqni rivojlantirish metodikasiga oid maxsus seminar-treninglar tashkil etish;
- tasviriy faoliyat darslarida individual yondashuvni kuchaytirish, har bir o'quvchining psixologik va nutqiy xususiyatlarini hisobga olish;
- ota-onalar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yib, bolalarning ijodiy ishlarini oilada qo'llab-quvvatlash mexanizmini yaratish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Sadirova K. Improving the methods of teaching visual activity to students with hearing impairments based on an innovative approach // ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. – 2022. – T. 12. – № 9. – B. 26–28.
2. Isroilovna K. D. Technology for Improving Speech of Elementary School Pupils with Hearing Impairment // Yangi O'zbekiston: Innovatsiya, Fan va Ta'lim, 10-qism. – B. 22.
3. Sadirova, Kamola. Improving the methods of teaching visual activity to students with hearing impairments based on an innovative approach. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 12(9), 2022, 26–28.
4. Isroilovna K. D. Characteristics of Development of Children with Hearing Impairment // Journal of Agriculture & Horticulture. – T. 2. – № 10. – B. 31.
5. Fazliddinova T. O. A modern approach to future surdopedagogs in the process of independent education // International Conference on Multidisciplinary Sciences and Educational Practices. – 2025. – B. 121–128.
6. Fazliddinova, Teshabayeva Oygul. A modern approach to future surdopedagogs in the process of independent education. International Conference on Multidisciplinary Sciences and Educational Practices, 2025.
7. Fazliddinova, T. O. (2025, March). A modern approach to future surdopedagogs in the process of independent education. In International Conference on Multidisciplinary Sciences and Educational Practices (pp. 121–128).
8. Sadirova, K. (2022). Improving the methods of teaching visual activity to students with hearing impairments based on an innovative approach. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 12(9), 26–28.
9. Sadirova K. G. et al. The Development of Speech and Thinking of the Students with Hearing Impairments in the Science Class // International Journal on Integrated Education. – 2020. – T. 3. – № 8. – B. 246–249.
10. Sadirova, K. G., & Xaydarova, O. F. The Development of Speech and Thinking of the Students with Hearing Impairments in the Science Class. International Journal on Integrated Education, 3(8), 2020, 246–249.
11. Sadirova, K. G., & Xaydarova, O. F. (2020). The Development of Speech and Thinking of the Students with Hearing Impairments in the Science Class. International Journal on Integrated Education, 3(8), 246–249.
12. Albert, R. S., & Runco, M. A. A History of Research on Creativity. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №2(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.